

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

1 Qvot modis census finiatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Quot modis census accipitur.

CAPVT I.

CENSUS accipitur multis modis. Primò olim dicebatur census, patrimonium cuiusque, vt ex Ouidio, & Iuuenali Couarr. ostendit.

Secundò, census dicitur patrimonij, siue honorum estimatio, secundum quam solet quisque tributum soluere: nã olim censabantur ciuim facultates, & bona, vt pro eorum estimatiõne, tributa singuli penderent.

Tertiò, census erat tributum illud, quod aliquando solvebatur iuxta bonorum estimatiõnem, aliquando iuxta singula hominum capita: quod tribuũ genus Romani Imperatores exigebant.

Quarto, vocatur census, annua pensio, quæ percipitur ex re alterius vtili, & fructifera: & hoc modo sumitur in præfenti negotio, & à Scriptoribus Canonice vocatur Redditus annuus, siue fructuarius sit, siue pecuniarius.

Census etiam apud Romanos institutus erat ad distinguendos ciuim gradus, & status, pro quorum varia ratione inuenerat belli, & pacis tum pedes, tum equites subibant: vt docet Budæus in l. ult. ff. de Senatorib.

In iure quoque Pontificio, appellatiõne census continetur quidquid alteri soluitur in signum subiectionis, iurisdictionis, impetij, aut dominij.

Census itaque, vt est redditus annuus, qui ex rebus, & bonis alterius percipitur, est materia contractus, emptionis videlicet, & venditiõnis: venduntur enim, & emuntur census, id est, annuæ pensiones, siue redditus.

Quid sit census.

CAPVT II.

EST census ius percipiendi annuam pensionem ex re vtili, & fructifera, certa, & designata alterius. Dicitur ius, quoniam census non est res, quæ censui subiicitur: nec est ipsa pensio annua, quæ soluitur, sed est ius exigendi pensionem ex re censui supposita. Sic etiam in re ciuili, hereditas non est pecunia, vel res, sed ius succedendi in bonis alterius: vsus item, vel vsusfructus est ius vtendi, vel etiam fruendi re: & in iure Canonico, Beneficium est ius percipiendi redditus annuos ex bonis Ecclesiæ. Pensio Ecclesiastica, est ius percipiendi certam partem fructuum ex beneficio alicuius Ecclesiastico: hæc enim singula sunt iura.

Annua pensionem, hoc est, redditum annuum, qui siue fructuarius, siue pecuniarius sit, quotannis soluitur.

Ex re alterius, quia nemo ex re sua percipit censum, quãuis fructum capiat emphyteusis, aut locationis.

Ex re vtili, & fructifera, quia res si fuerit sterilis, ita vt fructum ferre non possit, censui subiici nequit.

Ex re certa, & designata, quia eo ipso, quod census est ius percipiendi certam pensionem annuam, debet in re certa constitutum quia ius est certum, & pensio certa: ergo in re certa consistit, & ex re certa percipitur: tum quia census emi, vendi, permutari, donari, extinguui, redimi, & transferri potest, ergo debet certa in re poni.

Census quotuplex sit.

CAPVT III.

CONTADUS quæst. 72. de Contractibus, multas census diuisiones afferit: solet autem census diuidi quintupliciter, vt docet Sotus lib. 6. de Iustitia, q. 3. ar. 1.

Primò, census diuiditur ratione modi, quo in aliqua re constituitur: aut enim census reueruatiuus, aut consignatiuus est.

Reueruatiuus est, cum Titius, v. g. Caio dat domum suam, fundum, vel agrum, & sibi reuertat certam pensionem, quotannis soluendam à Caio. l. ult. C. de Rerum permut. & ibi Iuris Ciuilibus interpretes. Glos. in c. Constitutus, de Relig. dom. & ibidem Iuris Pontificij Doctores.

Consignatiuus est, cum Titius ita penes se retinet domum, fundum, vel agrum suum, vt in eo tamen constituat annuam pensionem, quã quotannis soluat Caio: atque hic census est vsitatus, & frequens apud omnes nationes: de quo in præfenti loco tractamus.

Census reueruatiuus non est tam frequens, & quamdam cum emphyteusi similitudinem habet, & differt ab ea, vt docet Glos. in prædict. cap. Constitutus. Qui enim rem suam alteri dat in emphyteusim, retinet apud se directum dominium, & dat alteri tantum vtile; & ideo qui rem in emphyteusim accipit, si per aliquot annos annuam pensionem non soluat, rem acceptam amittit, eaque redit ad dominum, qui directum dominium sibi retinuit. At verò, qui fundum, vel agrum suum dat alteri in censum, totum dominium fundi, ad eum transfert: vnde quantumcumque tempore cesset ille, qui accipit, à soluenda pensione, non perdit ius, & dominium fundi, sed solum debet, & cogitur in iudicio omnes soluere pensiones omittas, & debitas. Nam in cap. Constitutus, supra citato, quidam Abbas, qui pensionem multis retro annis non soluerat, condemnatus est, non vt ius, & dominium prædij amitteret, ex quo pensionem debebat, sed vt pensiones omittas persolueret: & tamen si fuisset prædium in emphyteusim acceptum, illud amittam fuisset, iuxta id, quod habetur in l. 2. C. de Iure Emphyteutico.

* Dubiæ quæstionis est, An quodcumque dubitatur, contractum, quem initum esse constat, sitne censuales, an emphyteuticus, haberi debeat censuales potius, quam emphyteuticus? Couarruias lib. 3. Variarum resolutionum cap. 7. num. 1. testatur, communem esse sententiam, haberi debere censualem, non emphyteuticum, etiam si cum Ecclesia initus: quia pœnæ commisit, vt vocant, quam ex iure emphyteuta debet, est odiosa, & ideo restringenda, ita vt non comprehendat contractum censualem. Sic etiam Nauarrus in Commentario de vsuris, num. 109. & Virginius in tract. de censib. p. 2. nu. 21. ex Socino, Aymone, Ruino, Parisiensi, & aliis.

Sunt tamen alij, qui distinguunt: Aut enim Ecclesia dat, aut accipit rem. Si dat, & dubium est, an dederit in censum, an in emphyteusim, iudicandum est dedisse in emphyteusim, quia Ecclesiæ fauendum est potius, quàm cuius alteri. Si verò Ecclesia accipit, tunc iudicandum est in censum, non in emphyteusim accepisse, quia etiam tunc patrociniũ est pro Ecclesia suscipiendum. Sed venor est prima sententia, quia pœnæ, & odia restringi, non laxari debent, iuxta regulam iuris in cap. Odiã, de Regulis iuris, in Sexto.

Si quæras, Quando ex verbis constare potest rem datam in censum esse? Respondeo, datam esse in censum, si ita dictum sit, Do tibi hanc, vel illam rem, & transfero in te, quidquid iuris habeo in ea, vt quotannis soluas mihi certam pensionem. Si autem dictum sit: Do tibi hanc, vel illam rem ad tertiam, vel quartam generationem pro annua pensione, res tunc datur in emphyteusim. Si verò dictum sit: Do tibi hanc rem, & transfero in te ius meum, dubium est, an sit data res in censum, an in emphyteusim. Si dicatur: Do tibi hanc rem in emphyteusim, & transfero in te quidquid in ea iuris habeo, data est in emphyteusim: & illa verba: (Quidquid in ea iuris habeo, transfero in te) impropiè accipiuntur. Siluest. in verb. Emphyteusis, n. 3.

Secundò diuiditur census ratione pensionis, quæ soluitur: Aut enim pensio pecunia est, & dicitur census pecuniarius: aut est fructus qui percipitur ex re subiecta censui, & dicitur census fructuarius: qui aliquando talis est, vt certa fructuum pars solui debeat. Verbi gratia, duæ amphoræ vini, olei, aut mellis: vel duo modij tritici, vel hordei. Aut talis est, vt incerta pars fructuum, tertia vide-

licet,